

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.07.1973, sp. zn. 7 Co 90/73, ECLI:CZ:NS:1973:7.CO.90.1973.1

Číslo: 33/1974

Právní věta: Podmínkou nároku na důchod při přechodném zaměstnání důchodce (§ 5 nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb.) je sjednání pracovního poměru na určitou dobu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 23.07.1973

Spisová značka: 7 Co 90/73

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Pracovní poměr, Sociální zabezpečení

Předpisy: 2/1971 Sb. § 5 101/1964 Sb. § 15 ods. 4
§ 114 ods. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33/1974 sb. rozh.

Podmínkou nároku na důchod při přechodném zaměstnání důchodce (§ 5 nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb.) je sjednání pracovního poměru na určitou dobu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 23. 7. 1973, [7 Co 90/73](#))

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 11. 9. 1972 byl navrhovatel J. K., který pobíral starobní důchod v částce 2016 Kčs měsíčně, zkrácen důchod na částku 1059 Kčs měsíčně s účinností od 3. 11. 1969 a současně mu bylo uloženo uhradit přeplatek na starobním důchodu za dobu od 3. 11. 1969 do 31. 10. 1972 v celkové částce 34 100 Kčs. Toto rozhodnutí bylo odůvodněno tím, že navrhovatel J. K. pracoval po celou uvedenou dobu u organizace O. v K. v pracovním poměru uzavřeném na dobu neurčitou, a proto nesplňoval podmínku pro výplatu svého plného starobního důchodu podle ustanovení § 5 vládního nařízení č. 73/1969 Sb. a § 5 nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb.

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení z 20. 11. 1972 bylo organizaci O. v K. uloženo uhradit přeplatek na starobním důchodu důchodce J. K. za dobu od 3. 11. 1969 do 21. 10. 1972 v celkové částce 34 100 Kčs, s odůvodněním, že tato organizace nepodala Úřadu důchodového zabezpečení

hlášení o tom, že J. K. u ní pracoval v pracovním poměru uzavřeném na neurčitou dobu.

Navrhovatel J. K. i navrhující organizace O. v K. podali proti uvedeným rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení opravné prostředky, jejichž projednání soud prvního stupně spojil ke společnému projednání. Oba dva navrhovatelé namítali shodně, že J. K. pracoval u organizace O. v K. v krátkodobém pracovním poměru sjednaném na dobu nepřesahující 180 dnů v kalendářním roce a že proto navrhovatel J. K. právem pobíral plný starobní důchod podle předpisů o výjimečném poskytování důchodu některým pracujícím důchodcům.

Krajský soud v Ostravě zrušil obě rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení, protože dospěl k závěru, že J. K. skutečně pracoval u organizace O. v K. za podmínek stanovených v již uvedených předpisech o výjimečném poskytování důchodu některým pracujícím důchodcům. Pouze v roce 1971 navrhovatel J. K. odpracoval vzhledem k naléhavé potřebě navrhující organizace celkem 203 pracovních dnů a jen v tomto roce tedy nesplnil podmínky stanovené uvedenými předpisy.

V odvolání proti usnesení soudu prvního stupně namítal odpůrce, že mezi oběma navrhovateli byl ve skutečnosti sjednán pracovní poměr na neurčitou dobu; kromě toho nešlo u navrhovatele J. K. o výkon kampaňových, sezónních nebo jiných krátkodobých prací ve smyslu citovaných předpisů.

Nejvyšší soud ČSR zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil, aby ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 15 odst. 4 a § 114 odst. 4 zákona č. 101/1964 Sb. /1/ se starobní důchod po dobu dalšího zaměstnání neposkytuje, pokud vláda nestanoví výjimky. To znamená, že starobní důchod při dalším zaměstnání po splnění podmínek pro vznik nároku na starobní důchod důchodci nenáleží, pokud nesplňuje podmínky, za nichž se starobní důchod výjimečně při zaměstnání poskytuje (§ 5 vládního nařízení č. 73/1969 Sb. a později § 5 nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb.).

Vládní nařízení č. 73/1969 Sb. a nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb. shodně stanovila, že starobní důchod se vyplácí v nezměněné výši, je-li důchodce zaměstnán přechodně při kampaňových, sezónních, špičkových, nárazových nebo výpomocných pracích po dobu sjednanou nejvýše na 180, popřípadě 120 pracovních dnů v kalendářním roce. Podle ustanovení § 6 odst. 1 vládního nařízení č. 73/1969 Sb. a stejně podle ustanovení § 5 odst. 5 nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb. může organizace přijmout důchodce jen k výkonu těchto kampaňových, sezónních nebo jiných krátkodobých prací, které nemohou být vykonány stálými pracovníky organizace.

Z citovaných předpisů jednoznačně vyplývá, že poživatelé starobního důchodu mohli a mohou být organizací přijati do zaměstnání jen výjimečně ke zdoání mimořádných prací, přičemž musí jít o opatření krátkodobé. Proto uvedená nařízení předpisují, že může dojít jen k uzavření pracovního poměru sjednaného na dobu nejvýše 180, popřípadě 120 pracovních dnů v kalendářním roce. Musí tedy jít o pracovní poměr sjednaný na určitou dobu ve smyslu ustanovení § 30 a § 56 zák. práce. Tato dobu může být určena konkrétně do určitého dne, může být také vymezena určitou skutečností či událostí (např. skončením určité akce) a může být sjednána také stanovením počtu dnů, po které pracovník bude pracovat. Požadavek sjednání pracovního poměru na určitou dobu sleduje ten cíl, aby organizace vždy po uplynutí této doby znovu zhodnotila, zda je třeba, aby práce byla vykonávána poživatelem starobního důchodu. Protože předpisy o výjimečném poskytování důchodu některým pracujícím důchodcům nejsou sociálním opatřením, kterým by měla být zlepšena sociální situace důchodců, nýbrž jsou opatřením, které při existujícím nedostatku pracovních sil má organizacím umožnit zvládnout dané úkoly, je především povinností organizací, aby pečlivě dbaly o to, aby se postupovalo podle uvedených předpisů.

V projednávané věci bylo provedeným řízením zjištěno, že navrhovatel J. K. měl sice v úmyslu pracovat za takových podmínek, aby měl nárok na výplatu celého svého starobního důchodu, a proto jednoznačně požadoval, aby jeho pracovní úvazek byl omezen nejvýše na 180 pracovních dnů v kalendářním roce, avšak navrhující organizace O. v K. nevytvořila podmínky, které jsou citovanými předpisy požadovány pro poskytování plného důchodu pracujícímu důchodci.

Mezi navrhovatelem J. K. a navrhující organizací O. v K. byla 31. 10. 1969 uzavřena pracovní smlouva, kterou se navrhovatel J. K. zavázal konat práce hlídače v podnikových dílnách, přičemž tento pracovní poměr byl uzavřen na dobu neurčitou; ústně pak bylo mezi oběma účastníky tohoto pracovního poměru ujednáno, že navrhovatel J. K. bude pracovat nejvýše 180 dnů v kalendářním roce. Šlo tedy o pracovní poměr sjednaný na dobu neurčitou, přičemž časový rozsah pracovních povinností pracovníka byl omezen. Není pochyb o tom, že tento pracovní poměr nebyl tedy pracovním poměrem sjednaným na dobu určitou a nemohl být skončen podle ustanovení § 56 a § 57 zák. práce.

Z uvedeného vyplývá, že navrhovatel J. K. nepracoval u navrhující organizace O. v K. v době od 3. 11. 1969 do 21. 10. 1972 za podmínek stanovených citovanými ustanoveními vládního nařízení č. 73/1969 Sb. a nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb. a že mu proto plný starobní důchod nenáležel.

Rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení z 11. 9. 1972, jímž byl starobní důchod navrhovatele J. K. upraven od 3. 11. 1969 na částku 1059 Kčs, není však v souladu se zákonem. Snížení dávky lze podle ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb. provést jen ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byla vyplacena. Mohlo proto být snížení důchodu navrhovatele J. K. provedeno teprve od říjnové splátky v roce 1972.

Protože soud prvního stupně sice obě rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení zrušil, avšak vycházel z odlišného právního názoru, bylo jeho usnesení zrušeno s tím, aby ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

1) Úplné znění zákona se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.